

EL SANT MEDIR DE GRÀCIA, LA FESTA DE L'INSÒLIT

Pep Fornés

Sant Medir a Gràcia és una d'aquelles festes de tota la vida en que s'esdevé encara avui el prodigi del capgirar la vida quotidiana d'un nucli antic en el centre urbà de la metròpoli. Gràcia rep la primavera a cavall, llançant dolços i flors en una festa tan insòlita com les llegendes que la van originar.

La llegenda dels sants i dels romans

Rodalies del Castrum Octavianum (vers l'any 300). Un pagès cristià que sembla faves a Collcerola ofereix asil a un bisbe perseguit i és detingut pels romans acusat de col.laboració amb una organització il.legal. El pagès, senzillament ignorat fins aleshores, és elevat a la categoria de la santedat i la onomàstica catalana mitjançant la tortura i el degollament. El bisbe, encara que de més anomenada en aquells temps, entra per motius semblants al santoral aquella mateixa setmana.

Aquesta, esqüetament, podria ser la crònica dels fets, però el cas és que la llegenda del Sant pagès Medir i del Sant bisbe Sever dóna detalls precisos de perseguits i perseguidors i dels fets miraculosos que els van acompanyar:

El governador Dacià hauria rebut l'ordre de l'emperador Dioclecià de perseguir els cristians, el bisbe de Barcelona, sabent-ho, marxa de la ciutat i es trasllada al Castell d'Octavià (avui Sant Cugat del Vallès), interpretant de la Bíblia la recomanació de no amagar-se ni fugir, sinó de canviar simplement de residència. El pagès Medir que el veu passar li ofereix protecció pensant que fuig, la qual cosa és rebutjada per Sever qui li demana que no menteixi quan els seus perseguidors l'interroguin. En arribar els romans, les faves que semblava quan moments abans parlava amb el bisbe, ja eren florides i granades, fet que desencadena la detenció del pagès. Encara un prodigi, que no per menys conegut és menys espectacular, s'esdevé al Castell d'Octavià. El bisbe i els seus s'oculten darrera uns esbarzers que amaguen al moment les seves punxes. Finalment són detinguts.

La llegenda no aguanta però una interpretació històrica. Veiem què en diu la versió enciclopèdica:

Dacià Personatge llegendari, praeses d'Hispania amb residència a Caesàrea Augusta (Saragossa) vers l'any 300 que havia rebut de Dioclecià i Maximià l'ordre de perseguir els cristians. Apareix en els actes de màrtirs hispànics.

Dioclecià, Gai Aureli Valeri (Salona vers 245 - 313) fou emperador romà del 284 al 305. Associà Maximià al govern i dugué a terme la reforma administrativa (en 12 diòcesis i 96 províncies). Recobrà Britània el 297, pacificà Egipte i perseguí els cristians (303). Abdicà a favor de Galeri.

Sever, sant sant (segle VI vers 633-636) Bisbe de Barcelona (des del 615 al 636). Sense fonament se'n féu un màrtir (del 290 0 del 478) i la seva passió fou treta de la del bisbe Sever de Ràvena (segle IV). Festa el 6 de novembre.

Medir, sant Pagès i màrtir llegendari de Sant Cugat del Vallès, on hi ha l'ermita dedicada al seu culte. Festa: 3 de març.

A la vista de tot plegat cal preguntar-se: Com podia perseguir Dacià un bisbe que havia de néixer tres segles més tard? Com podia un pagès del segle III parlar amb un bisbe del segle VI?

L'única explicació, a la vista de tants prodigis, seria creure que els sants catalans tenien el do de la ubiqüitat temporal, això explicaria el creixement prodigiós de les faves en tan poc temps. Però no vull ni pensar què passaria si, seguint aquesta teoria, el bisbe Sever aparegués demà a la Casa dels Canonges i reclamés la seva diòcesi. Estaria d'acord en reclamar una Conferència Episcopal catalana? Aniria a les recepcions amb el Governador? Menys complex és creure que el bisbe Sever va morir de vell, que les faves van florir al seu temps i que potser el gloriós pagès Medir simplement no va existir, com tants altres sants màrtirs que personificaven tota aquella gent que va patir persecucions.

Les llegendes de l'Aplec

Ermita de Sant Medir, Collcerola, guerra dels set anys. Un cabdill carlí fugitiu es refugia ferit a l'ermita erigida on per tradició se suposava que era bastida la casa del sant pagès Medir, fent prometença al sant de tornar-hi cada any si es guaria i aconseguia d'escapar. El carlí guareix i escapa tornant-hi cada any en romiatge.

L'ermita de Sant Medir al terme de Sant Cugat del Vallès, consagrada per al culte ja al segle XVI, fou escenari de romiatge cada 3 de març des de data incerta a finals del segle XVIII o a principis del XIX.

Vila de Gràcia, Pla de Barcelona. 1830. El forner Josep Vidal i Granés, establert al carrer Gran de Gràcia cantonada al carrer de Sant Marc i fill de Sant Cugat del Vallès, fa prometença a Sant Medir que si el guaria del reuma que l'afectava aniria a l'ermita cada any en romiatge damunt la seva euga tocant un flabiol, un sac de gemecs, una gralla i un tabal. El forner Vidal guarí i acomplí la promesa, anant-hi amb familiars i colla repartint llaminadures a la mainada.

Es té referència històrica de la organització de colles de sant Medir a Gràcia des del 1846. El Diari de Barcelona del 4 de març de 1853 fa referència a la importància de la participació de les colles en l'Aplec. La versió de la família del forner Vidal és que morí l'any 1833 víctima de la malaltia. Referent a l'acompanyament musical seria plausible pensar que no era el mateix forner qui tocava a l'hora tants instruments musicals sinó que devia llogar uns músics en la formació musical pròpia de l'època, això és una cobla de tres quartans.

La festa de sant Medir

Gràcia té en la festa de sant Medir un senyal d'identitat. Semblantment a com passa en la seva Festa Major és una festa que depassa amplement la dimensió ciutadana. Colles d'arreu de Barcelona, però sobretot d'aquest barri surten cada tres de març al carrer. L'insòlit i l'originària extravagància hi tenen encara avui cabuda: gent endiumenjada amb penjolls de sengles faves i poms de violetes a la solapa, tones de caramels llançades a destall, empentes i trepitjades, soroll i música es barregen amb les àvides mirades de les àvies, l'esverament de les criatures i l'esglai dels seus pares.

La tendència actual a batre rècords ha fet que els caramels vinguin de Tenerife, són més barats i fan més torna però s'esmicolen en caure a terra i encatifen literalment els carrers d'una pàtina de sucre polvoritzat que fa difícil no enganxar-s'hi les soles de les sabates. Enrera han quedat els anys en que s'embolicaven trossos de fusta i els veritables caramels es donaven en mà a conta-gotes. Avui un romeu que vulgui gaudir de la festa ha de fer-se amb més d'un sac de caramels. Els costos són alts: cavall, breack o camió, assegurança, caramels, dinar, violetes, cigars. Sovintegen entre els romeus botiguers del barri que satisfan a mans plenes les demandes de la seva clientela més llaminera.

És tradició que la festa es celebri en dia feiner. Si algun any el 3 de març cau en diumenge, la festa es trasllada al dilluns 4 de març. Això fa que al matí es vegin arreu grups d'escolars acompanyats de mestres i monitors que malden per organitzar el caos per mor d'arribar puntuals a l'hora del menjador escolar amb la bossa plena i la panxa buida. El caos circulatori és imponent, la gent dels balcons poden sentir-ho a ulls clucs: soroll de clàxons, tambors i cornetes, xiulets de guàrdia amb crits de la gent, dringar de cascavells i ferradures, vet aquí la música del matí de sant Medir.

La tarda és l'hora dels grups, la desfilada baixa al tardet pel carrer Gran enmig de la gernació. Si bé hi ha molts grups d'adolescents amb ganes de gresca, la temeritat més gran és posar-se al costat d'una d'aquelles àvies de colzes ossuts i trepitjar fort.

Els cavalls, acostumats a escenaris menys concorreguts, no se'n saben avenir. Els genets, més avesats al volant que a la sella, fan el que poden. Tot plegat configura un panorama a cavall entre la tradició i l'esport d'aventura amb pinzellades de corre-bou, a ritme de carnaval i marxa de banda de cornetes.

De l'organització de la festa se n'ocupa cadascuna de les trenta colles de romeus agrupades en la Federació d'Agrupacions de sant Medir de Barcelona amb l'ajut municipal. L'obtenció de recursos és cada cop més complexa: aconseguir cavalls, carruatges i estables prop de la ciutat, contractar bandes de música en un dia feiner, proveir-se de més de cent tones de caramels, ordenar el tràfic en tants itineraris com colles, anar a l'ermita, anar a dinar plegats, netejar tot un barri després del pas de més d'un centenar de cavalls, tres-cents romeus i incomptable públic, trobar algú que ho assegurí tot plegat....

Sant Medir, llegenda insòlita i festa insòlita amaga però encara alguns misteris:

"Es diu que a l'església del Monestir de Sant Cugat s'hi guardaven com a relíquies dues faves grosses i negres que es creien procedents de les faveres sembrades pel miracle Sant Medir i que en tan curt espai de temps havien granat" (Aureli Capmany)

Hom pot preguntar-se alguns perquè d'aquestes insòlites relíquies: Per què eren tan grosses? Per què devien ser negres? Per què n'eren dues? Algú, algun dia ho hauria d'investigar. Al capdavant els goigs del sant diuen així:

"De màrtir l'Omnipotència

vos donà'l llorer preciós.

Siau en nostra defensa

Sant Medir màrtir gloriós."

Publicat a Gracianet.org (<http://www.gracianet.org>), el 3 de març de 2004